

IGNACY KITOWSKI

OBSERWACJA HEŁMIATKI (*NETTA RUFINA*) NA STAWACH W ZALESIU KAŃSKIM

Ostatnio wzrasta zainteresowanie kaczkami nurkującymi, znanymi też jako grążycy (*Aythya*). Ich przedstawicielem jest skrajnie nieliczna obecnie na obszarze Polski hełmiatka (*Netta rufina*). Polska populacja lęgowa hełmiatki liczy około 60–65 samic, skupionych przede wszystkim na stawach rybnych w dolinie górnej Odry i Wisły. Najważniejsze stanowiska gatunku w Polsce to stawy Łęczczok i Wielikąt¹. Inne źródła szacują liczebność hełmiatki na 15–48 par lęgowych². Badania wskazują, że liczebność hełmiatki na stawach rybnych w południowej części Polski rośnie. Natomiast liczebność populacji jeziornej na Mazurach jest stabilna. Faktem jest, że ostatnio gatunek w skali całej Polski zwiększa powoli liczebność. Jednak niewielki rozmiar populacji rodzimej, mogącej być zasilanej częściowo z krajów ościennych, kwalifikuje go do taksonów narażonych (VU). W takiej sytuacji obserwacje hełmiatek, nawet w okresie poza okresem rozrodu, są ważne dla ochrony gatunku w Polsce.

Dnia 6 października 2023 roku w godzinach południowych na jednym ze zbiorników kompleksu stawów rybnych w Zalesiu Kańskim (powiat chełmski, województwo lubelskie) dokonano obserwacji samca hełmiatki. Wskazany samiec żerował przez około dwie godziny wspólnie ze stadem złożonym z: 22 samców i 14 samic głowienki (*Aythya ferina*) oraz 11 samców i 7 samic czernicy (*Aythya fuligula*), po czym stado odleciało w kierunku zachodnim.

Trzeba wskazać też, że uprzednio obserwacji pary dorosłych ptaków bez młodych na tych stawach dokonano w pierwszej połowie czerwca 2016 roku. Poczyniona

¹ M. Jantarski, *Liczebności lęgowych grążyc *Aythya* w Polsce*, „Naturalia” 2023, t. 9, s. 56.

² T. Wilk, T. Chodkiewicz, A. Sikora, P. Chylarecki, L. Kuczyński, *Czerwona lista ptaków Polski*, Marki 2020, s. 88.

jesienią 2023 roku obserwacja osobnika tego rzadkiego gatunku potwierdza zauważalny proces powolnego zwiększania liczebności hełmiatki w południowej Polsce.

Niemniej jednak należy zaznaczyć, że możliwości rozrodu na wskazanych stawach dla hełmiatki będą w przyszłości silnie ograniczone. Przede wszystkim z uwagi na fakt, że stawy wykorzystują wodę odprowadzaną z wyrobisk kopalni kredy w pobliskim Rejowcu Fabrycznym, a planowane zakończenie działalności kopalni kredy zakłuci dopływ wody do nich. Powyższe może się wiązać z osuszeniem rozważanego terenu, zagrażając gniazdowaniu wielu gatunków ptaków wodno-błotnych. Obserwacji dokonano w ramach prac terenowych Działu Przyrody Muzeum Ziemi Chełmskiej im. W. Ambroziewicza w Chełmie.

SŁOWA KLUCZOWE:

hełmiatka, stawy rybne, okres pozalęgowy

Изложение

Наблюдение за Красноносым Нырком (*NETTA RUFINA*) на прудах Залесья Канского

В статье описаны наблюдения за самцом красноносого нырка *Netta rufina* на прудах в Залесье Канском (Хелм, Люблинское воеводство) осенью 2023 года. Наблюдение подтверждает процесс роста популяции этого вида в Польше.

Ключевые слова:

красноносый нырок, рыбноводные пруды, внегнездовой период

ABSTRACT

OBSERVATION OF RED-CRESTED POCHARD *NETTA RUFINA* ON PONDS IN ZALESIE KANSKIE

the note describes a case of observation of a male Red-crested Pochard *Netta rufina* on ponds in Zalesie Kańskie (Chelm, Lublin region) in the fall of 2023. The observation confirms the process of population growth of this species in Poland.

KEYWORDS:

red-crested pochard, fish ponds, non-breeding period

AUTOR:

Ignacy Kitowski – kustosz w Dziale Przyrody Muzeum Ziemi Chełmskiej im. W. Ambroziewicza w Chełmie. Zoolog i ekolog, dr hab. w dyscyplinie biologia. Autor ponad 150 prac naukowych, w tym ponad 80 prac z Journal Citation Reports. Główne obszary zainteresowań naukowych: zoologia, ochrona środowiska, bezpieczeństwo ekologiczne, ekologia polityczna.

Róg Lubelskiej i Pijarskiej 5